

NAISTE ÜMBERLÕIKAMINE – EDNA ADAN ISMAIL

Materjali autor: Maarja Tinn

KOOLIASTE:	IV kooliaste
AINETUND:	Ühiskonnaõpetuse I kursus, teemablokk „Inimõigused”
LÕIMING:	Valikkursus „Inimene ja õigus”, teemablokk „Inimõigused”; inimeseõpetuse kursus „Perekonnaõpetus”
ÕPITULEMUSED:	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• on omandanud õiguskäitumise seisukohast olulisi kriitilise mõtlemise ja analüüsi oskusi;• oskab selgitada inimõiguste mõiste tähendust ning seda, miks on inimõigusi vaja kaitsta.
TUNNI PIKKUS:	45 min
ABIMATERJALID:	<ul style="list-style-type: none">• ALLIKAS 1.• ALLIKAS 2• ALLIKAS 3• ALLIKAS 4• ALLIKAS 5. Edna Adna Ismail• Vajalik arvuti ja interneti kasutamise võimalus või printdib õpetaja allikad igale õpilasele välja.
SISSEJUHATUS: 5 min	Minu definitsioon <ul style="list-style-type: none">• Iga õpilane kirjutab oma definitsiooni mõistele „inimõigused”. <p>Õpetaja palub 3–5 õpilasel oma definitsiooni ette lugeda.</p>

ÕPPIMINE:
25 min

Rühmatöö (4–5-liikmelised rühmad)

Õpilased jagavad omavahel tööülesanded ning seejärel vastavad lubatud allikaid (1, 2, 3, 4 ja 5) kasutades järgmistele küsimustele:

- Milliste inimõiguste põhimõtetega on naiste ümberlõikamise praktika vastuolus? Tooge konkreetsed näited.
- Millistes riikides on FGM¹ levinud? Nimetage 5–6 riiki.
- Kas võib väita, et tegemist on vaid ühe konkreetse piirkonna probleemiga? Selgitage!
- Milliseid tagajärgi selline naiste õiguste rikkumine endaga kaasa toob? Tooge 2–3 konkreetset näidet (nimetage tagajärgi naistele aga ka ühiskonnale laiemalt).
- Edna Adan Ismail on pühendanud oma elu naiste õiguste eest seismisele, sh võitleb naiste ümberlõikamise vastu. Uurige lisaks ja nimetage veel tuntud naisi, kes naiste ümberlõikamise vastu võitlevad.
- Tooge 2–3 näidet, mil viisil ja milliste vahenditega on võimalik naiste ümberlõikamise vastu võidelda?

KOKKUVÖTE:
15 min

Küsimustele vastamine ja arutelu.

- Iga rühm vastab vähemalt ühele küsimusele ning teised rühmad vajadusel täiendavad jooksvalt.

1 FGM – ingl k *female genital mutilation* – naiste suguorganite ümberlõikamine.

- ALLIKAS 1:** https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/naiste_suguelundite_moonutamine.pdf
- ALLIKAS 2:** UNICEFi FGM-statistika <https://www.unfpa.org/data/dashboard/fgm>
- ALLIKAS 3:** <https://www.theguardian.com/us-news/2016/dec/02/fgm-happened-to-me-in-white-midwest-america>
- ALLIKAS 4:** Inimõigused <https://www.eesti.ee/et/eesti-vabariik/inimõigused/inimõigused/>

ALLIKAS 5:

Foto 1. Edna Adan Ismail (keskel). Allikas: [https://en.wikipedia.org/wiki/Edna_Adan_Ismail#/media/File:Edna_Adan_Ismail_\(cropped\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Edna_Adan_Ismail#/media/File:Edna_Adan_Ismail_(cropped).jpg)

Joonis 1. Kaart Edna Adan Ismaili jaoks olulistest kohtadest.

Edna Adan Ismail (sünd 1937)

Edna Adan Ismail on ohutu sünnituse eest seisja ja naiste suguelundite ümberlõikamise vastane aktivist. Uskudes, et selle kõige aluseks on sooline võrdõiguslikkus ja eelkõige naiste haridus, võitleb ta naiste õiguste eest üleüldiselt.

Edna sündis 1937. aastal ja kasvas üles Somaalias, kus tol ajal ei olnud tüdrukutekoole. Kuid tema isa, prominentne edumeelsete vaadetega arst, palkas kohalikele poistele eraõpetaja ja Edna õppis koos nendega.

Olles teadlik oma privilegeeritud lapsepõlvest, pidas Edna väga oluliseks seda positsiooni kasutada oma riigi ja inimeste hüvanguks. Sellest tulevalt oli ta Somaalias esimene naine mitmel alal – esimene koolitatud medõde ja ämmaemand kogu Somaalimaal, esimene naine, kes sai juhi-lood ja oli tervisesektoris juhtival kohal. Ta on olnud Somaalimaa perede heaolu ja sotsiaalse arengu minister ning hiljem ka välisminister.

Edna ise tegi 8-aastaselt läbi suguelundite ümberlõikamise. Selle korraldasid tema ema ja vanaema, kui isa oli reisil. Isa ümberlõikamist heaks ei kiitnud, mis andis Ednale selge märgi, et temaga toimunu oli vale.

Edna seadis õppehaiglas õppimise ja töötamise eelduseks nõusoleku töötada naiste suguelundite ümberlõikamise vastu. Neid koolitatakse harima kogukonda ümberlõikamise kahjulikkusest ja lükkama ümber selleteemalisi müüte. Edna on öelnud, et valdavalt usutakse, et seda nõuab religioon, kuid tegelikult islam ega kristlus seda ei nõua, tegemist on puhtalt kultuurilise praktikaga. Aitab ka selgitamine, mida ümberlõikamine endast kujutab ja mis juhtub, kui seda tehakse.

Edna on viimastel aastatel keskendunud kogukonna rollile üldiselt. Ta on hakanud nõudma, et ümberlõikamise otsuse tegemises osaleksid ka isad, mitte ainult emad.

Lisaks haiglas ja ülikoolis tehtavale tööle on Edna loonud e-õppe kursuse, et koolitada ämmaemandaid ümberlõikamise vastu töötama. Ämmaemandid on kõige teadlikumad sellest praktikast, selle rasketest tagajärgedest ja kogukondlikust dünaamikast ning oma positsiooni tõttu teavad nad, millal ja kus ümberlõikamine toimub.

Kasutatud allikad:

Dowds, Talitha. *Eliminating FGM One Midwife at a Time*. <https://www.unfpa.org/news/eliminating-fgm-one-midwife-time>.

Fricker, Natasha. *Biography: Edna Adan Ismail – Midwife, Activist*. The Heroine Collective, <http://www.theheroinecollective.com/edna-adan-is-mail/>.

Zerzan, Rebecca. *Four Women's Rights Activists You Need to Know*. <https://www.unfpa.org/news/4activists>.

